

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו
בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאועו שליט"א
תלמידו של מורן פוסק הדור בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות מנהיגותו של יוסף

"וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים." (תז"ל אומרים (ברכות נה): מ'פני מה מות יוסף קדם לאחיו, מפני שהנהיג עצמו ב'רבנות'. וצריך באור, הרי ה' העמיד את יוסף למלך על מצרים ועל אחיו, אם כן, מה התביעה עליו ב'רבנות שהיתה לו? עוד צריך באור, הרי ידוע הדבר שהקב"ה לא מעניש רק לשם ענש, אלא בשביל שיצא מקור תקון לשעות שגורמה את הענש, ואם כן יש להבין, מה היתה התועלת בקו' שיוסף נפטר בחי' אחיו?

אלא שבאמת יוסף הצדיק הנה מיעיד מתחלתו להנהיג את אחיו, כמו שבפר' ה' ה'ראה לו זאת בחלומותיו בהיותו בבית אביו, ולכן הקב"ה העביר על יוסף קשיים גדולים, שאחיו רדפו אותו, כדי לגרם לו ענה ושפלות גדולה ושלא ירום לבבו חלילה געת שיתמנה למלך, ועל כן יוסף אומר להם שהם עשו לו רק טובה כמה שרדפו אותו, שעל ידי מה שרדפוהו, הוא רכש ענה ושפלות גדולה מאד, ועל כן אפשר לבאר מה שאמר להם: "כי למחיה שלחני אלקים לפניכם", הינו, ה' סבב שאני ימכר על ידכם וישלח מפניכם אל מצרים, בשביל למלאות את נפשי במחיה ובמזון ויחניני של מדת הענוה, שהיא המדה הגדולה מקל המדות הטובות (ע"ז כו).

מנהיג ענו

והכל על ידי הענוה שרכש יוסף, הוא נעשה ראוי למלוכה, וכמו שראים בפרשתנו, שיעקב אבינו משבח את יהודה: "כרע רבץ כאריה וכלביא מי ימיומו", ויש בו את מדת הענוה שהוא כורע ב'רף לפני הבריות, ולכן ממש'ו יעקב ונתן את המלוכה לזרוע עד ביאת ינון משיח צדקנו ועד בכלל, כמו שצאמר: "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד פי יבא שילה ולו יקבת עמים".

והסבה שהמלך מ'כרך שתהיה לו ענוה, היא מפני שתפקידו של המלך הוא לפרסם את שם

ה' ולכבד ולהמליך את שם ה' בעולם, ורק כ'ש' של המלך ענוה ושפלות, הוא לא דואג לכבוד של עצמו, אלא לכבוד של ה'.

מלך טובל עלונים

ועוד, שהמלך צריך לדאג לשלומם של המוסקנים שבעם, להאיר להם פנים ולפרנסם, ולא יהיה אכפת לו מהמוסקנים, אלא אם הוא ענו ושפל, ובנפשו הוא מרגיש שהוא כביכול גם מוסקן כמותם, וכמו שמש'ו יעקב ונשבח את יהודה: "חכלילי עינים מזיו ולבו שנים מחלב", שפיון שיש לו את מדת הענוה ויריעת ב'רף, לכן הוא יפה עינים כלפי הבריות ומיטיב להם בעין טובה, וכן הוא מאיר פנים לבריות, כמו ש'ד'רשו תז"ל (פתיחת ק"א): על פסוק זה: 'טוב המלכו' שנים לחברו יותר ממשקחהו חלב'.

וזה היתה עקר מעלתו של דוד מלפניו נכדו של יהודה, שאחז עצמו לקטן ושפל מאד, כמו שאמר: "ואנכי תולעת ולא איש הרפת אדם ובזוי עם", שהחזיק עצמו לקטן מאד וזכר את מה שטענו עליו שהוא לא יכול לבוא בקהל ה', כיון שרות זקנתו באה ממואב שאינם ראויים לבוא בקהל [הם לא ה'סמינו עם הד'רשה 'מואבי ולא מואבית'].

יחסו של מלך ישראל

ויש לפרש, ש'ה מה שאמר על עצמו "בזוי עם", הינו שהוא מ'ב'ה מסבת העם המואבי ש'בא מפניו, כי אף על פי שידע שהאמת היא שרות זקנתו היתה ראויה לבוא בקהל, פ'סק של שמואל הר'מתי (ע"י ר'ב'ח ע"ג), א'בל מענותנותו הגדולה ומרצונו הגדול להיות שלם בתכלית, ח'שש ש'מא מה שהבריות אומרים עליו שאינו ראוי לבוא בקהל, זהו כמו בת קול מ'שמים שיש בו ב'דקות מהמדות הרעות של הגוים ח"ו, ו'דוקא מפני ענותנותו הגדולה הוא, ה' בחר בו וב'רעו אחיו.

מתיקות הניסים

== מכתבים למערכת ==

הסגלה לזוג הגון וסוד ההצלחה

אני אב למשפחה ברוכת ילדים, בלי עיו הרע, תמיד צפיתי לזכות לחתן ילדי לא אחר מגיל עשרים, ואכן את בני הבכור זכיתי לחתן לפני גיל עשרים, אך כאשר חפשוני שדוך לשני הבנים הבאים בתור, השדוכים בוששו מלבוא וכבר הם עברו את גיל העשרים והיה לי מקר צער גדול מאד. כשנה שבערה תשפ"ג, בסוף ח'דש תשרי, ספרתי למורי ורבי את הצער שיש לי מקר ש'שני ילדי ממתינים לשדוך ואין שום אור בקצה המנהרה. מורי ורבי אמר לי כן: תרשה לי לשאל אותך ביום ש'ארסת את הבן הבכור שלך, מה היתה ההרגשה שלך?

לא הבנתי למה הרב חותה, ולאחר מחשבה נזכרתי וספרתי לרב שבאותו יום לא יכלתי לשמח בכלי כל, כי כל אותו היום הייתי כעוס על בני משפחתי, מתוך שהאצתי בהם לסתף בצרכי הארוסין.

הרב רב ס'ים ב'ה, הוא הוסיף ושאל אותי, ואך היתה ההרגשה שלך ביום החתונה שלו? אמצתי את הזכרון, עד שנזכרתי וספרתי לרב שבאותו יום הייתי ממש מא'בד מאשתי ומהילדים שלא פ'עלו כמו שאני רציתי ש'יטפלו בצרכי החתנה, וכן היתה לי באותו יום עגמת נפש ולחצים מההוצאות הגדולות של החתנה שהייתי צריך לשלם באותו יום.

הרב דפק על השלחו ואמר: פה מנחת התשובה למצוקה שלך! אם הקב"ה מביא לך ימים של שמחה וא'תה לא ידע לשמח בהם, למה שהוא ימשך להיטיב לך? הרי הנקרא (ברכות ג:) אומר: 'כל מי שאין בו ד'עה, אסור לרחם עליו'. על כן, אם אין לך ד'עת להעריך את הטוב שה' נתן לך הקב"ה לא רואה לנכון להמשך לתת לך ימים שמחים א'לו.

[הערת המערכת: ע"י בברכת פרץ פרי בשלח, שפרש שהכונה בדברי חו"ל אלו, לאדם שאין בו הרגשת הפרת הטוב, והר'מ'ם ש'ד'רשמו עליו ב'באו אותו לכפיות טובה, ויתשלום ר'עה תחת טובה, ולחזוק ג'א'תו ולש'ג'ה ומר'ב'ת].

קבלתי את התוכחה האמתית והמדברת בעד עצמי, והר'מ'תי את ראשי כעבור זמן של שתיקה, שבה התחרטתי על סעויתי, הרב דבר אבתי בלשונו

« המשך המעשה בעמוד ד'

• הרה"צ ר' אלוה קאהן שליט"א
 משגיח דרשיבתנו •
 שְׁלוֹת הַסַּמָּיִם

מחשבה של נקמה חלילה, אלא רק לטובתם, להשלים אותם במדות, וברגע שיאה שיהם עשו תשובה, התגלה אליהם ונתן להם מתנת וכלכלם ורק הטיב להם.

חַשְׁד הָאֲחִים בְּיוֹסֵף

ובפרשתנו מבאר, שבעת שיעקב אבינו נפטר, האחים חשדו ביוסף שהוא ינקם בהם, וזה היה חסרון לפי דרגתם, שעדין חשדו בו ש'ינקם בהם, אחרי שראו שהוא קרב אותם וכלכלם, והיה להם להבין שהוא מחל להם בכל לבו, שהרי אם הוא היה רוצה לנקם בהם, היה בידו לנקם בהם ולצערם כבר בתי אביהם, שהרי הוא לא היה אמור לחשוש שאביו ישמע מפה, כי מתקף כחו כמלה, הוא היה יכול לשמור שלא יתודע לאביו שהוא מצער אותם ח"ו, ויתירה מזאת, הרי הוא היה יכול לספר לאביו את כל מה שהם עוללו לו, ולא עשה כן, וכיון שראו שהוא לא עושה כן, וראו שהוא מאד נאמן אליהם ושהוא אומר שמה שהם עשו לו היה זה רק משמים ולטובה, היה ראוי להם לתת בו אמון מלא ולא לחשד בו.

והסבה שהם חשדו בו, היא מפני המדה שקימת בכני אדם, ש'אדם שצער אותו, הוא שומר על כן טינה בעמק לבו כנגד מי שצער אותו, ואף על פי שהוא מוחל לו, אבל בעמק לבו הוא שומר עליו טינה, ובבוא היום, פאשר יתאפשר לו, הוא עלול לנקם בו על כן, ובמה חששו השבטים, שיוסף אמן מחל להם, אבל שמה בלבו הוא שומר להם טינה על שמכרוהו וכעת עלול להיות שהוא ינקם בהם ח"ו, וזו היתה טעות, שלא האמינו שיוסף הוא צדיק שלם, שאינו שומר שום טינה כלל על מי שצער אותו.

פאשר האחים באו אל יוסף, הוא החזיר להם טובה באותה מטבע שהם נהגו עמו, ואף שהם חשבו עליו רעה, כמו שיוסף אמר להם: "ואתם חשבתם עלי רעה", אך "אלקים חשבה לטובה", ויוסף, שעשה את כל דבריו על פי ה', חשבה לטובה מלכתחלה, והתפנן בכל מה שצער אותם לטובה, והינו שפשם שהם הקנו לו את מתנת מדת העגנה והשפלות על ידי ש'דרכו אותו וגרמו לו לירד למצרים, כן קעת גם הוא הטיל עליהם מורא ודבר עמם קשות, ומטרתו היתה להקנות להם על ידי זה מדות טובות, שיבואו על ידי הפחד לתקן את מה ש'דרכו אותו, כמו שראוי שפאשר הם חששו מהפחד שעשה להם יוסף, נאמר: "ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנתנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, על כן באה אלינו הצרה הזאת".

ובאמת השבטים היו קדושי עליו, ולכן עלינו לדעת שפונתם מעיקרא בכל המכירה היתה לטובה, כי סברו שזה רצון ה' למכור את יוסף, מפיו כי פידוע הם הבינו שיש לו גדר של 'ירדף', אך יוסף למד אותם מה היה ש'דש טעותם, שאמר להם: "ואתם חשבתם עלי רעה", כלומר ש'דש טעותם היה מה ש'מעיקרא חשבו עליו רעה, שכבכול הוא רוצה למלך ולמשל עליהם, ולא הבינו שחלומותיו נבעו מתוך שהביט באחיו בעין טובה, שהם תמיד עומדים לימינו לעזר לו להתעלות בעבודת ה', שעל כן ראה בחלומותיו שהם משתחווים לו, פרב היורד אל תלמידו ומסביר לו פנים, על מנת להעלותו מעלה בעבודת ה', אך יוסף לעמתם, כל מה שצער אותם מלכתחלה, היה ללא שום פונה רעה, כגון

הגמרא בשבת (קה) אומרת, שאדם שמתו פעסו מקרע את בגדיו, או משבר את בלי, או מפזז את מעותיו, 'יהא בעיניו כעובד עבודה זרה'. נראה לומר ש'חז"ל מלמדים אותנו כיצד לא גזא לכלל פעס, ש'בדבריהם מנח שהש'דש של הפעס הוא חקר האמונה בה', ואם כן אדם שחי את האמונה בה', שהוא מצוי ומשגיח והוא זה שמנהל את כל המתרחש עמנו, הרי הוא שלו ורגוע ואינו בא לקלל פעס על שום דבר.

וזכה המאמיני בה' להרגיש מונו ובוטח בכל זמן ועדן, גם בזמנים של קשי, כגון בזמנים אלו, שעם ישראל שרויים במלחמה, ודאנה מחלחלת בלבנו לגבי העתיד, שלא תפרץ מלחמה קשה מהאמות ש'זוממים בכל עת כיצד להכחידנו ח"ו, והסקפות הללו על העתיד אינם נותנים שלה לנפש, ובזמנים כאלו האדם עלול לבוא לקלל פעס בנזל, יותר מזמנים שלמים.

ועל כן גזון זמנים אלו אמונו חז"ל שהם רבלי משיח, וכדי לא להגיע לקלל פעס, על כל אחד מאתנו להתחזק באמונה שלמה, ולדעת ש'רק ה' הוא השולט והוא מנהל את כל חיינו ואת כל העולם כולו באופן הטוב עבורנו ביותר, ואלינו עיינו נשואות, ש'פדה בקרוב את כל עמו בית ישראל מהגלות המרה הזאת ולהשלים השלמה ברחמים, אמן.

מתיקות יסורים של אהבה

על כך במאמר: 'מתיקות מנהיגותו של יוסף, ובמאמר: 'החסרון ברבנותו של יוסף'

בציור שבכותרת הגליון: אחרי השנים הקשות שעברו על יעקב אבינו בצער עצום מאבדת בנו, נהפך לו הצער לאש של שמחה עצומה. כשהתבשר שיוסף מלך במצרים וזכה לשני בנים צדיקים. מנשה ואפרים. איזו מתנה נתן יעקב למנשה ואפרים, ובזכות מה הם זכו לה?

על כך במאמר: 'מתיקות הצער שהתהפך לשמחה'.

בציור שלפנינו: דוד מלכנו יושב ועובד את ה' בשירה והודאה. כנכל וכנהו ואביו מתדפקים על חלונותיו ואוקרים: 'מתי נמות וזו זה וימלך בנו ויבנה את בית המקדש? ודוד שמח בכך ועל כך אמר את המזמור "שמחתי באוקרים לי בית ה' נגד" (מסות 1) כי הבזיונות הם מתנה לצדיקים. שעל ידי זה הם קונים את מדת העגנה והשפלות שהיא ראש לכל המדות הטובות. כמאמרים 'עגנה גדולה מקדם'.

אין כל הפגישה של יוסף והשבטים היתה מסובכת קבי ענין זה?

פניני הלכה

• הרה"ח ר' יוסף מאנדל שליט"א ר"מ בשיבתנו •

ברכות הריח (ב)

פסק מן השו"ע (סי' רטו ב): על בלם, אם אמר בורא מיני בשמים, יצא. הלכה על כל דבר שהוא מספק בו אם הוא מין עץ או עשב, מבדק עליו בורא מיני בשמים. ויש לדון אם בדיעבד יצא בברכת 'שהכל נהיה בדברך' על הריח, והנה בתוס' בברכות (מב), מובא בשם ר"מ שאם מספק בברכות הריח, מבדק שהכל, והר"מ מקוצי היה אומר לבדק בורא מיני בשמים, ובין שהשו"ע פסק להלכה שיש ששם פסק, מבדקים בורא מיני בשמים, יש מקום לדון לענין דיעבד, אם בורא שהכל על הריח, האם יצא.

במשנה ברורה (סי' רטו ס"א יג), הביא את מחלקת האחרונים בזה, שישנם אחרונים הסוברים שבדיעבד יצא בברכת שהכל על הריח, ונעקר טעמם הוא מפיון שאמרו חז"ל על הכל אם אמר שהכל יצא, ולא חלקו בין אכילה ושתיה שהיא הנאה מרבה, לבין ריח בשמים שהיא הנאה מועטת.

אך מנגד הביא המש"ב את דעת ה'פגן גבורים', הסובר שלא יצא בברכת שהכל גם בדיעבד, משום שמשנה בך ממסבב ששבעו חכמים בברכות, שתקנו את ברכת שהכל על אכילה ושתיה, וכן סוברים גם עוד כמה מהאחרונים. ולענין הלכה, מבאר בכמה מקומות במש"ב (סי' רח ס"ט ע' ויח), שפאשר יש דעות בפוסקים, אומרים ספק ברכות להקל ולפי זה, במדה ואדם בורא על בשמים ברכת שהכל, לא יחיד לבדק ברכה אחרת.

אך יוסף החליט להתרחק מאחיו, מפני שלא רצה להחליש את דעתם כשיראו אותו ויזכרו מה שהם עשו לו בעבר, אך בכל זאת נתבע לפי דגותו, שעדיף היה שיתקרב אליהם, ואדרבה, כשהיה סמוך אליהם, הם יגלו ביתר שאת את טוב לבו, שבאמת הוא מוחל להם ללא שום שימירת טינה כלל.

וכיון שננקטה בלבם ההבנה שיוסף מסגל לשמור עליהם טינה, ההבנה הטבעית הזאת לא יצאה מלבם, כי 'שבשמתא, פיון דעל על' - טענת שננקטת בלבו של האדם, אינה סרה מפניו בקלות.

רב רחוק ורב קרוב

ואמנם האחים העריכו את יעקב אביהם וכדודו אותו, אבל לא היה די בזה, כי יעקב היה רחוק מהם בדרגתו הגדולה, ולכן הם היו צריכים לקבל על עצמם את יוסף למקלו. כי רק זרפו, שהיה קרוב אליהם פאה, יכלו לקבל את תקון המדות הנכון ואת ההכנעה והנאמנות האמתית.

וכיון שיוסף התרחק מאחיו וגרם כבה שהם חשדו בו ולא הכירו במעלתו, שאינו שומר שום טינה למי שצער אותו, לכן הכרח להפטר מן העולם לפניהם, בכדי שפבטיריתו הם יספידו אותו ויתעוררו להכיר במעלתו הגדולה, שהוא נקי מקל שמץ של מדות רעות וקפדה כלפיהם.

ולפי זה נבוא לבאר מה הפרוש שיוסף נהג עצמו ברבנות, הינו שהתנהג עמם בעקר בצורה של מלכות וגדולה, שאף שהוא היה מיעד למלוכה עליהם, כמו שהיה נפר בחלומותיו, והאחים עצמם קבלו זאת, כי הבינו שמהו היתה זאת, אך דבר זה גרם להם שלא להיות מקרבים אליו, כי יוסף לא ירד להיות יחד עמם בקרבה, פאחים שמשותחים ומתעצבים זה עם זה, או כקרה שיש בין רב ותלמיד, כדי שיוכלו לקבל ממנו את דבר ה' וללמוד ממדותיו הטובות, שהרי יוסף הוא היה ממשיך זרפו של יעקב, וכמו שכתוב: "אלה תלדות יעקב יוסף" וכל בני ישראל ינקראים כניו, כמו שכתוב: "בני יעקב ויוסף סלה" (עיי' רש"י).

וגם בשנים שיעקב אבינו היה חי, היה ראוי שיוסף ירד אליהם ויתרם להם מהונו הרוחני, שהיה לו את הכח ללמד אותם את זכותו הגדולה של יעקב אביהם, כפי שהוא הפיר את אביו יותר מקל אחיו, על ידי שישב אצלו יותר מהם, על כן היה מן הראוי שיוסף יתקרב יותר לאחיו, ואם היה מתקרב אליהם, הם היו מפירים בגדלת נפשו ובמעלות מדותיו הנפלאות והיה ברור להם שאדם גדול כזה אינו שומר שום טינה עליהם ולא היו חוששים בו כבה, אבל מפיון שהתנהג ברבנות ושרר ולא התקרב אליהם, לכן היה הכירו את מעלותיו וחסדוהו ככל אדם שעלול לשמור טינה על מי שרדף אותו.

מתיקות הצער שהתהפך לשמחה

שמח והיה דבק בה' רק בדרה של צער ובכיות, ודרתו בזמן זה היתה גדולה ואדירה מאד, שהרי לפום צערא אגרא.

שתפים בצער שתפים בשועה

וכי שבאותו הזמן עבד את ה' גם מתוך צער כמו יעקב אבינו, זהו יוסף הצדיק וגניו מנשה ואפרים, שהיו בצער במצרים ונספידו מאד לראות את יעקב אבינו, אלא שהבינו שעדין לא הגיע הזמן לפגוש אותו וחסו שפא לא יזכו לראותו לעולם, ולמרות ההויק, שפיו את עצמם לפי דרך התורה שלמד יעקב את יוסף, ולכן פאשר יעקב אבינו פגש את יוסף וראה שזכה בבנים, הבין שזכות העבודת ה' שעשה מתוך צער, זכה לשני הנקדים הצדיקים מנשה ואפרים, שגם הם עבדו את ה' בשנים אלו מתוך צער, ולכן עשה אותם כחלק מהשכטים, פאמרו: "אפרים ומנשה פראובו ושמעון יהיו לי", וכשם שנתנו להם כזה את הזכות לירש פארץ ישראל פאחד השכטים, כה נתנו להם כזה וירשה רוחנית, לזכותם על ידי כה בעולם הבא גדול כשכטים הקדושים.

ומכאן אני רואים, שמהצער הגדול שהיה ליעקב וליוסף, הם לא הפסידו, אלא להפך, בזכות זה אף

כפרשתנו יעקב אבינו נתן את הברכות העקריות ליוסף ולבניו, כמו שברכם: "כה בך ישראל לאמרי ישמך אלקים פאפרים ומנשה", ועשה זאת בהסתר, מפיון שעל דבר כזה השכטים קנאו ביוסף ומכרוהו, ועל ידי זה ירדו כל השכטים למצרים, על כה שיעקב נתן ליוסף יותר מקל אחיו, לכן עשה זאת בהסתר, וכאשר עמד למול כל השכטים, ברה את כלם.

ויש להבין הפתוב: "ועתה שני בני הנולדים לך פארץ מצרים עד באי אליך מצרים לי הם אפרים ומנשה פראובו ושמעון יהיו לי, ומולדתה אשר הולדת אחריהם לך יהיו", מדוע יעקב משנה את מנשה ואפרים אליו, ומדגיש שרק התלדות שהיו אחריהם ישתכיו ליוסף, ומדוע זה תלוי ב"עד באי אליך", הינו בזמן הנתנו בין יעקב ליוסף?

אלא, והנה יעקב אבינו התאבל מאד על אבדת יוסף ולא יכל להתנחם, ומכאן הבין שפמצבו של יוסף אינו ברור, שהרי פמות משתבח מהלב אחרי "ב חדיש, ואלו יוסף לא נשכח מלבו, ולכן יעקב היה בצער במשך עשרים ושתים שנה, ובאותן שנים הסתלקה ממנו ריח הקדש, כי לא היה

עצה מתוקה

נאמר בפסוק: 'חסד לאמים חטאת'. ואפשר לבאר זאת, שאדם שרואה שנויים (שאנם מחסדי אמות העולם) מטיבים לו או לכלל ישראל, ובלבו הוא חושב שהנויים הללו מתנהגים במדת ה'חסד', יש לו בכף 'חטאת' - שהחטאי למטרה ולא זכר ישעיו שזנא לעקב' ושאינו לתת אמונו בגוי ולחשוב שהוא נוהג במדת החסד. אלא יש לדעת, שבדואי כל מטרתו של הגוי בחסד שעושה היא לשם נגיעתו, ואף כל מחשבותיהם לרעה, שהרי נצטוונו: 'בצדק תשפט עמיתך', ואלו רשע שהחוק ברשעו, דנים אותו לכף חובה, כמבאר בחפזי חיים (עשו נבחר), וכל שכן שאת הגוי שאינו עמיתך, יש לדון לכף חובה, וכבר אמר עליהם דוד מלכנו: 'אשר פיהם דבר שוא וימינם ימיו שקר'..

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, זכנו להבחין בשקר ובקוב של הגויים, לא רק כשהם מנסים להזיק לעם ישראל, אלא גם כשהם מעמידים פנים באוהבים לעם ישראל, ונדע נאמנה שעשו שונא לעקב, וכך נתרקם מהם ולא נאהב אותם, אלא נשתמש בכח האהבה שנתת לנו לאהב את עמך ישראל, כמו שצויתנו: 'ואהבת לרעך כמוך'.

כי כשארם משתמש בכח האהבה שבו לאהב יהודים, הוא לא אוהב גויים, ואלו אם חלילה הוא משתמש בכח האהבה שבו לאהב גויים, ועל לא מסוגל לאהב באמת את היהודים, ועל ידי שנאהב זה את זה באהבת חנם, תחיש לנו את נאלתנו ותכנה לנו כמחרה את בית מקדשנו שחרב כעוון שנאת חנם, ושם נעלה ונראה לפניך עם קרבנות תודה על נאלתנו ועל פדות נפשנו אמוסלה.

יפרינו מתוק לחיבי

איך פטירת יוסף לפני אחיו הייתה תקווה למה שהוא נהג בקרבנות עליהם?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת הא-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון

לומר להם: אני יודע שה' הוא זה שהביא אותי לכאן, ומחל להם. כי בזה שהם לחמו על בנימין בכל כחם ולא רצו בשום אופן להשאיר אותו במצרים, מתברר שהם לא רוצים לחזור על הטעות שמכרו את יוסף, שכן בנימין גם הוא בנה של רחל אמו, וכעת נפר היטב שאינם מותירים עליו, ובכך הם עשו תשובת המשקל. לכן יוסף אומר להם: 'ועתה אל תעצבו... כי מכרתם אתי הנה כי למתנה שלחתי אלקים לפניכם', וכיון שגלמתם על בנימין בכל כחכם, אתם יקיים מעוון המכירה.

שלמות התשובה

כי כשאתם מודים ומתנדב על טעויותי, נמחלים לו עוונותי, ואדרבה, התשובה הזאת גורמת לו שלמות, וכמו שפאשר יהודה עמד להתברך מייעקב, הוא פחד מאד שיעקב לא יזיח אותו על מעשה תמור, אבל יעקב מיד אמר לו: 'יהודה אתה יודוך אחיך', תחלתך בהודאה וסוףך בהודאה, שפינו שיהודה הודה והתנדב על טעויותי, זו שלמותו.

מכאן לומדים את הפח של תשובת המשקל, שפדי לתקן את החטאים, יש לעמוד באותו נסיון שבו אדם נפל, ותוכחת 'אני יוסף' שיכת אצל כל אדם שמקבל תוכחה בתניו מכני ביתו או מילדיו או מהוריו או מחבריו, ועליו ללמוד מיהודה ולקחת ערבות על מעשיו ולא לשוב על טעויותיו, וכל אחד ותחמך להזהר שלא לפגוע ושלא לצער שום יהודי, וה' הטוב יכפר על כל מה שאדם נכשל בזה להחליש את דעת האזלת, אמן.

בפרשה שעברה יהודה דורש מיוסף בכל תקף להשיב אליו את בנימין, ומנמק את דרישתו, מפני שהוא קבל עליו ערבות להשיב בשלום את בנימין לאביו, והדבר מעורר מאד את הלב, שכן כל אדם שפא לעולם, הוא ערב להשיב את נשמתו בשלום אל ה' ללא חטא ועוון, ולכן פאשר אבא פהו בדרך לא היה לומד את הפסוקים הללו, הוא היה בוכה, כי זכר את הערבות שיש לכל אחד מאתנו כהתחייבות לה'.

ואת הלמוד הזה לומדים מהשבטים שהיו קדושים וישרים רמי מעלה, וכאשר יהודה להם על בנימין, הוא פון בכל טענותיו וגד יוסף לעשות חשבון נפש על מעשיו שעשה מעוון, פי הבין שזה שבנימין לא חוזר לאביו, זה מאבד לו את כל עולמו הנה והפא, שכן לקח ערבות עליו על ידי נדוי בזה ובפא, והבין שהמציב הזה שהוא עומד להפסיד את עולמו, מתיב אותו לערף חשבון נפש על מעשיו, מדוע בזה לו הצרה הגדולה הזאת.

תשובה בלי פשרות

ולכן פאשר יהודה דבר עם יוסף, הוא לא השאיר שום אפשרות להשאיר את בנימין במצרים, ואפילו היה מוכן ללחם על קר ולהחריב את כל מצרים, כמו שמובא במדרש שהוא שלח את נפתלי לספר את כל הרחובות של מצרים כדי להחריב אותה, וכיוסף ראה פמה הוא מתעקש להשיב את בנימין בלי שום פשרות, אז הוא התנגד אליו ואמר לאחיו 'אני יוסף, והוסףי

היתה שונה מקל תפלותי עד אותו ערב, ידעתי לבקש סליחה מהקב"ה על שער היום הרביעי להתמקד לה' שהדבר גובל בכפיות טובה, והרביעי להודות לה' בתפילתי על הטוב שהוא גומל עמי.

לאחר התפלה, נגש אלי יהודי מבגד שאינו מקר בשכונה ובקש לשוחח אתי, עמדנו מחוץ לבית המדרש ושם הוא אמר לי: ראיתי את הבן שלך מתפלל כל כך יפה, אולי אפשר להציע לו שדווקא 'בשמחה' השבת.

הוא הציע לשדוך את נכדתו, אך מפיון שבני זה היה יותר צעיר מהגיל של השדוך הזה, ההצעה עברה לאחיו הגדול יותר, ואכן, בשעה טובה ומצלחת השדוך עלה יפה והתחנה התקיימה ברב שמחה. לאחר השבע ברכות, הפלה הציעה את חברתה לבני שהתפלל אתי באותו ערב וגם השדוך הזה הצליח ועלה יפה, והעקר שאני השתדלתי לקיים את הבטחתי, ובכל הימים השמחים הללו שכרוכים בשדוכים של בני, ובפרט בימי חתונה, שמחתי ויהודיתי לה' ונהרתי שלא לזכור על שום דבר.

תקנותי, שיהיו דברי לתועלת הכלל, ונזכר כלנו לשמח ולהודות תמיד לה', שזהו סוד ההצלחה.

מנחם ב. בית שמש

נעימה ואמר: תבטיח לקב"ה, שכאשר הוא יביא לך ימים שמחים, אתה תדע לשמח בהם ותהיה עסוק בימים אלו רק להודות לו, וגם אם יהי לך עגלות

נפש, לא תפסיק לשמח בטוב שהוא עושה לך. 'אבל', הוסיף הרב ואמר: אל תחכה לימים שהקב"ה יחמן לך את הילדים כדי לשמח ולהודות לו, אלא כבר עכשו תראה לה' שאמה יודע להעריך את הטוב שהוא נתן לך שיש לך משפחה מרבת ילדים וכלם בריאים ברוך ה', תן לה' תודה והוא ישיב לך בכסף כפלים.

הדברים האירו את עיני, הודיתי לרב ויצאתי מפתח ביתו מחוק מאד. מיד בצאתי, פי החל למלמל מלים וישרים של תודה לה' שנבעו מלבי, התחלתי להרגיש כמה טוב שיש לי אשה וילדים בריאים, מה שלא ידעתי עד עתה להעריק אלא הייתי רק מתובנן בצער ששנים מילדי הנזקקים לשדוך עוד לא נשואים.

מיד כשהגיעי הביתה, בני הצעיר מבין השניים שנוזקים לשדוך, שלא ידע בכלל מה שעברתי, האיץ בי לבוא איתו לתפלת מעריב, האמת שהייתי מתש, אבל דווקא לכן התחמקתי לצאת לתפלה, כדי שלא אפסיד תפלה במנון. התפלה שלי באותו ערב